

Bokrecension: En berättelse som blöder och glöder

Birger Thureson har läst "Rabbi Marcus Ehrenpreis obesvarade kärlek" av Göran Rosenberg

[Birger Thureson](#) 14 september 2021 09:13

Titel: Rabbi Marcus Ehrenpreis obesvarade kärlek

Författare: Göran Rosenberg

Förlag: Albert Bonniers Förlag, 505 sidor

Genre: Biografi

Att vara ledare för den judiska församlingen i Stockholm under tiden då Hitler drev sin jakt på judarna och den svenska regeringen länge tittade åt ett annat håll, det var ingen lätt sak. Överrabbinen Marcus Ehrenpreis skrivbord svämmade över av vädjanden från förföljda judar som ville ta sin tillflykt till Sverige. Han förde deras talan – men alltför ofta för döva öron.

Hitler fick inte provoceras. Och hade judarna inte åtminstone delvis sig själva att skylla med sin dubbla lojalitet; mot det egna folket och mot den nation som härbärgerade dem? Den frågan svävade i luften – om inte alltid uttalad, så i tonfall och antydningar.

Ehrenpreis var en högt uppburen kulturperson, populär predikant och författare som inte bara förvånansvärt snabbt lärt sig behärska det svenska språket utan också lärt sig att älska Sverige. Men nu tycktes hans kärlek obesvarad, och samtidigt beskylldes han orättvist av vissa judiska ledare för feghet och medgörlighet i sina kontakter med den politiska makten. Detta är i alla fall Göran Rosenbergs bild.

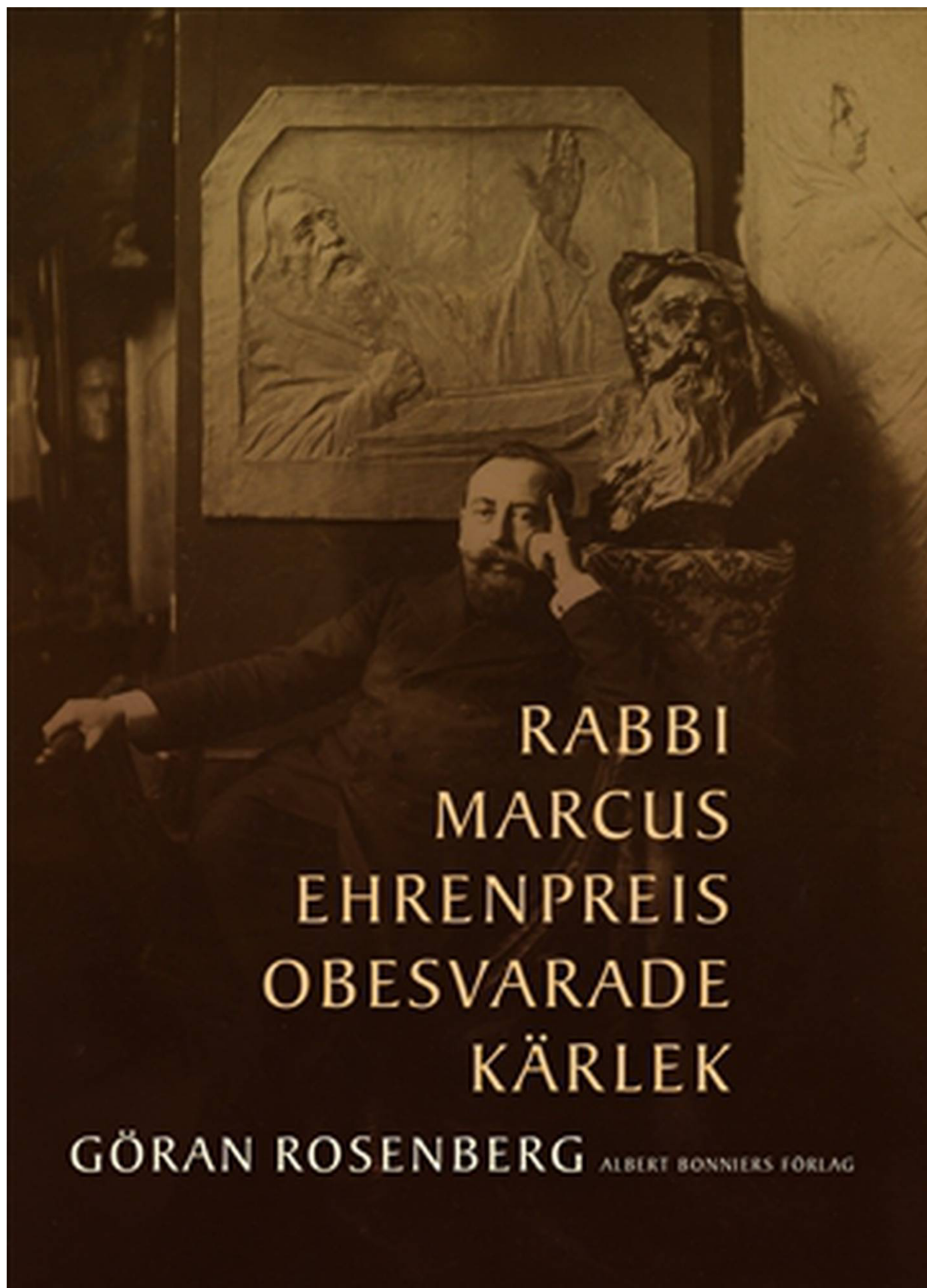
[Regeringen: Hatet mot judar är ett gift i vårt samhälle](#)

Hans biografi om den lärde Marcus Ehrenpreis som lockats från Sofia, Bulgarien, till Stockholm är inte bara berättelsen om en person utan också en berättelsen om de europeiska judarnas liv i 1900-talets Europa. Den eviga frågan om vad det är att vara jude syr ihop det individuella och det kollektiva. För Ehrenpreis var det främst att förvalta ett religiöst och etiskt-moraliskt arv från Moses och profeterna, och inte att ingå i en etnisk-nationell gemenskap.

Göran Rosenberg är noggrann i sin research. Han hopar fakta och citat från tal och dokument. Risken finns att läsaren till sist inte ser skogen för alla träd. Men projektet räddas av författaren odiskutabla förmåga att göra skönlitteratur också av allt det osköna världen rymmer.

Och av lidelsen, som ibland får texten att blöda av sorg och glöda av tillbakahållen vrede.

[Elisabeth Sandlund: Antisemitism får aldrig bli vardagsmat](#)

"Rabbi Marcus Ehrenpreis obesvarade kärlek" av Göran Rosenberg. (Albert Bonniers förlag)